



Novák, Jakub. 2015. *Vliv sociálního konstruktivismu na změnu identity elit politických stran v České republice*. Hradec Králové: Univerzita Hradec Králové, Filozofická fakulta, Katedra politologie. Bakalářská práce. 84 s. (bez příloh).

Posudek oponentky práce: Mgr. Pavla Dočekalová, Ph.D.

Charakter tématu

Jakub Novák si pro svoji závěrečnou práci v bakalářském stupni studia zvolil téma, které lze pro takový typ prací považovat za nosné a adekvátní. Pokusil se o originální přístup, takže měl dobrou příležitost prokázat, zda si osvojil potřebné kompetence pro získání příslušného akademického titulu. Zpracoval rozsáhlý text, který se počtem stran blíží spíše požadavkům kladeným na diplomové práce.

Teoreticko-metodologické zakotvení

Již podle samotného – ne zcela šťastně zvoleného – názvu práce lze vytušit jisté slabiny autorova přístupu. Za problematický znak práce je v první řadě možné považovat její cíl a výzkumnou otázku, které jsou na s. 11 naformulovány takto: „...zjistit, zda-li mechanismy sociálně-konstruktivistické teorie evropské integrace ovlivňují identitu českých politických stran, jakým způsobem ji ovlivňují a především pak do jaké míry k tomuto ovlivňování a přeměně dochází. Za výzkumnou otázku lze považovat otázku, do jaké míry prošly tyto politické strany následkem europeizace změnou politické identity?“ Sociální konstruktivismus sice může autorovi posloužit jako výchozí teorie, prostřednictvím které chce vysvětlit nějakou skutečnost, tedy jako přístup k nahlížení na danou problematiku, nicméně teorie sama o sobě asi nebude proměnnou, která by měla ovlivňovat identitu politických stran.

Autor si klade za cíl zkoumat identitu českých politických stran, ve skutečnosti se zabývá ale spíše identitou jednotlivých europoslanců, kteří byli zvoleni za dvě vybrané politické strany (ČSSD a ODS), a zaměřuje se na jejich hlasování v Evropském parlamentu, což z názvu, stanoveného cíle či výzkumné otázky nelze rozpoznat.

Autor v práci věnoval dostatek prostoru metodologii, nezahrnul ji do úvodu, ale vyčlenil za tímto účelem druhou kapitolu. Je škoda, že v této části relativně rozsáhle popisuje metody, které nepoužije, ale ještě více prostoru mohl věnovat tomu, aby vysvětlil a odůvodnil svůj postup. Zmiňuje například, že provede kvalitativní obsahovou analýzu volebních programů ČSSD a ODS, ale vůbec neuvádí, které konkrétní dokumenty budou analyzovány. Dále vyjmenovává tři oblasti, kterými se bude při analýze zabývat: zahraniční a bezpečnostní politika, fiskální politika, oblast investic (výzkumu) a energetika, ovšem více prostoru by si zasloužilo vysvětlení, proč zrovna tyto oblasti a takto pojeté.



Autor v podstatě postupuje tak, že nejprve představí programy dvou zvolených stran, poté se chce zabývat hlasováním europoslanců a na základě toho chce ukázat, zda se při hlasování neodchýlili od programů svých stran. Autor ve své práci nezahrnuje kontext toho, že europoslanci jsou v Evropském parlamentu (EP) členy politických skupin.

Časové vymezení práce je naformulováno trochu nešťastně, neboť jej autor charakterizuje jako „od předposledních voleb do Evropského parlamentu, tedy od roku 2009 až do roku 2014“ (s. 12). Vysvětlení, proč bylo zvoleno zrovna takové časové období, jsem v práci nenašla, stejně jako není z takového vymezení zcela zřejmé, zda v roce 2014 zahrne autor i zatím poslední volby do EP či nikoli. Není totiž explicitně stanoveno, že je časové vymezení vázáno na funkční období EP, a proto lze jen odhadovat, zda rok 2014 zahrnut bude včetně voleb a nového funkčního období. Autor se navíc uvedeného časového období příliš nedrží. Pokud se zabývá představením zvolených stran, resp. jejich postojů k vybraným tématům, pak vychází i z dokumentů starších. V okamžiku, kdy se věnuje hlasování českých europoslanců zvolených za ČSSD či ODS, vybírá si jen hlasování od ledna do dubna 2014 s argumentem, že kdyby ke změně identity došlo, prokázalo by se to v hlasování v posledním roce funkčního období a ne v prvním. Ovšem autor nevysvětluje, jak chce potom změnu identity rozpoznávat, když vlastně nezná případnou původní identitu a neví, jak europoslanci hlasovali v prvním roce svého mandátu a jsou-li mezi tím nějaké rozdíly. Je otázka, zda na základě hlasování několika europoslanců během tak krátké doby lze vůbec zjistit, zda se mění identita příslušných politických stran.

Struktura práce

Struktura práce se jeví jako smysluplná. Autor práci standardně zahájil úvodem, který patří spíše k stručnějším, což je ale způsobeno i tím, že vysvětlení metodologie si nechává na samostatnou kapitolu. V úvodu schází adekvátní vysvětlení stavu výzkumu v dané oblasti, protože ze stručného soupisu použitých zdrojů se toho příliš nedozvíme.

První kapitola představuje teoretický rámec práce, vysvětluje, co to je konstruktivismus a definuje jeho klíčové pojmy (sociální pravidla, aktéři, jazyk, struktura) a rovněž okrajově zmiňuje i vysvětlení termínu evropská integrace. Tato část práce je vzhledem ke svému cíli zejména kompilačního charakteru, je škoda, že není využíváno větší množství zdrojů, autor se v některých případech v jednotlivých podkapitolách spolehne na jeden či dva zdroje.

Druhá kapitola se zabývá již výše zmíněnými metodami práce, její nedostatky už byly naznačeny – mohla lépe vysvětlit autorův postup a záměr.

Třetí kapitola představuje zvolené politické strany, tj. ČSSD a ODS, cílem je zejména provést slíbenou analýzu jejich dokumentů, což má činit



podkapitola 3.3 a 3.4. Ty jsou sice rozsáhlé, ovšem drtivá většina textu jen činí výtah z programů stran a analýza či nějaká interpretace studovaných dokumentů je spíše okrajovou záležitostí, což je určitě škoda.

Největší zklamání pak představuje čtvrtá kapitola nazvaná Analýza hlasování. Žádnou analýzu ani interpretaci hlasování v ní bohužel nenajdeme, stejně jako se v ní nedozvíme ani výsledky toho, jak zvolení europoslanci vlastně hlasovali. Autor pouze odkáže na tabulky v příloze, kde hlasování zaznamenal. Samotná kapitola pak spíše než jako ucelený a propracovaný text vypadá jako autorovy poznámky a působí nedokončeným dojmem, je psána převážně v bodech, až jsem uvažovala, zda se autorovi nepodařilo omylem odevzdat nějakou pracovní verzi. Jednotlivé podkapitoly uvádějí jen seznam norem, o kterých Evropský parlament hlasoval, stručně uvádí, o čem byly. Zároveň autor uvádí svůj předpoklad, jak europoslanci ODS a ČSSD budou hlasovat. Tyto svoje domněnky autor nijak podrobně nezodpovídá, jen uvádí, že tak předpokládá „na základě programů“. Jak ve skutečnosti hlasovali, lze zjistit jen z tabulek uváděných o několik stran dále.

Závěr bohužel působí, jakoby už na něj autorovi nezbyl při tvorbě práce čas či síly. Je relativně stručný, přičemž z toho polovina jen opakuje, co jsme se v práci dočetli. Samotným závěrům jsou věnovány jen dva odstavce a čtenáře tyto závěry poněkud překvapí, protože nenavazují na nějakou předchozí analýzu či diskuzi. Autor konstatuje, že „*dochází k měnění politické identity poslanců výše zmíněných stran*“ (s. 75), což je dle něj patrné zejména u europoslanců Hynka Fajmona a Oldřicha Vlasáka. Jak to ale může vědět, když žádnou měnící se politickou identitu v práci vůbec nekomentoval, stejně jako se vůbec nezabýval rozdíly při hlasování jednotlivých členů EP? Další autorův závěr („*...může autor závěrem s jistotou prohlásit, že vliv sociálně konstruktivistického pojetí evropské integrace má vliv na změnu identit elit českých politických stran.*“, s. 75) je rovněž nepodložený, ovšem to souvisí i s uvedenými připomínkami k názvu práce a jejímu cíli.

Práce se zdroji

Seznam literatury není příliš rozsáhlý, což je však vykompenzováno množstvím využitých pramenů, takže práce vychází z dostatečného počtu zdrojů, včetně cizojazyčných. Drobnou poznámkou mám ke skutečnosti, že u elektronických pramenů není zvoleno rozlišení, pokud má zdroj stejného autora a rok vydání (např. ČSSD 2011, ODS 2009 atd.). Jak již bylo výše zmíněno, místy by při psaní jednotlivých podkapitol prospělo využití většího počtu zdrojů. Autor na zdroje odkazuje povětšinou v souladu se stanovenou citační normou, netypicky využívá odkaz slovem *tamtéž*, což se většinou objevuje v případě jiných citačních norem.



Formální stránka

Předkládaná práce splňuje formální pravidla, objevují se sice některé drobné nedostatky (např. anotace práce je jen přepsáním jejího zadání), to však není nic zásadního pro posuzování kvality předložené práce. Poznámkový aparát je veden adekvátně a práci vhodně doplňuje, autor ho mohl využívat i více. V některých případech poznámka uvádí bibliografické údaje odkazovaných zdrojů (pozn. 3). Jazykové podání práce je rovněž na odpovídající úrovni. Objevují se sice nedostatky interpunkční (chybějící čárky v souvětích – př. s. 19, 20) i typografické (typické je např. zaměňování pomlček a spojovníků), nejsou však v zásadní míře a nekazí výrazně dojem ze čtení práce.

Závěr

Ačkoli byly v posudku zmíněné některé problematické rysy předkládané práce, zejména co se týká jejího cíle, pojetí tématu, postupu a zpracování poslední (klíčové) kapitoly, lze konstatovat, že nárokům kladeným na bakalářský stupeň studia text odpovídá. Autor se pokusil o vlastní přístup ke zpracování daného tématu, seznámil se s vybranou teorií, s relevantní odbornou literaturou a vyšel i z rozsáhlého množství pramenů. Proto práci k obhajobě doporučuji.

V Hradci Králové 24. srpna 2015

Pavla Dočekalová

KPOL FF UHK